ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
HADİS

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Neler Öğreneceğiz?

1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi
2. Hadis İlminin Diğer İslami İlimler ile İlişkisi
3. Hadis İlminin Temel Kavramları
4. İman ve Salih Amellerle İlgili Hadis Metinleri

- **Okuduğumuz bir sözün altında "Hadis-i Şerif" yazması ne anlama gelir?**

1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi

- Bir Müslüman, hayatını Peygamberimizin (s.a.v.) öğretileri ile şekillendirdiği ölçüde iyi bir Müslüman olur.

- Bu nedenle kadın, erkek her Müslümanın Peygamber Efendimizi yakından tanıması, doğru anlaması çok önemlidir.

Hadis ilmi, Müslüman kimlik ve kişiliğinin oluşmasında ve korunmasında yapıcı bir görev üstlenir.

Hadis ilmi, Peygamber Efendimizi tanımak ve anlamak ile ilgilenen bir ilim dalıdır.

Peygamber Efendimizin sözleri, tutum ve davranışları, güzel ahlakı hadis ilminin başlıca konusudur.

- **Hadisleri öğrendikçe Peygamberimizin;**

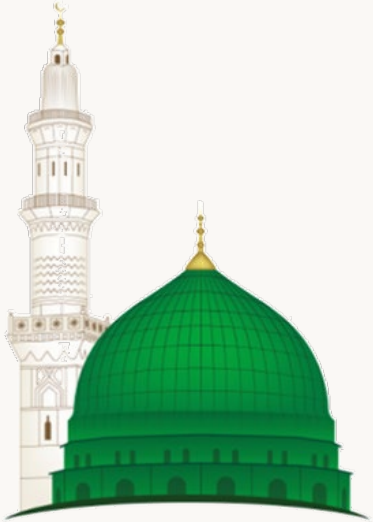

- Peygamberimizi daha yakından tanımaya başlarız.
- İnanç esasları ile ilgili bize neler anlattığını biliriz.
- Ahiret hayatını ondan öğreniriz.
- Onun nasıl ibadet ettiğini, nasıl dua ettiğini kavrarız.
- Peygamberimizin neleri sevip nelere kızdığını öğrenmiş oluruz.

- **Hadisleri öğrendikçe Peygamberimizin;**

Nasıl bir baba

Nasıl bir eş

Nasıl bir öğretmen

Nasıl bir devlet adamı

olduğunu kavrar, Peygamberimizi daha yakından tanımış oluruz.

- Peygamber Efendimizi örnek almak isteyenler için Allah'ın (c.c.) Resulü ile ilgili doğru bilgi vermeyi amaçlar.

Hadis ilmi;

- Peygamberimizin sözlerini ve yaşama biçimini tespit eder.

Elde edilen bilgileri konularına göre sınıflandırır ve hadis kaynaklarında bir araya getirir.

Böylece Peygamberimizi (s.a.v.) tanımak ve anlamak isteyenler bu kaynaklara başvurmak suretiyle gerekli bilgilere kolayca ulaşırlar

Hadis kitaplarının namaz bölümlerine başvuranlar, Peygamberimizin nasıl namaz kıldığını bütün incelikleriyle öğrenebilirler.

Hadis kitaplarının tefsir bölümlerini okuyanlar, Peygamber Efendimizin Kur'an-ı Kerim ayetlerini nasıl yorumladığına dair birçok bilgi edinebilirler.

Hadis ilmi;

- Peygamber Efendimizi tanımayı ve amaçlayan bir ilimdir.
- Peygamberimiz hakkında doğru bilgi edinilmesine büyük özen gösterir.
- Peygamberimizin gerçekten söyledikleri ile söylemediği halde o söylemiş gibi gösterilen sözleri birbirinden ayırmayı ilke edinir.
- Müslümanların batıl inançlardan ve yanlış uygulamalardan uzaklaştırır.
- İnsan düşüncesini ve hayatını hurafelerden arındırmayı sağlar.

Hadis ilmi

Peygamberimizin sözlerine ve davranışlarına dair bilgileri aktarırken dikkat edilmesi gereken kuralları belirlemiştir.

Bu kurallar ilk olarak Sahabe-i Kirâm tarafından belirlenmeye başlanmıştır.

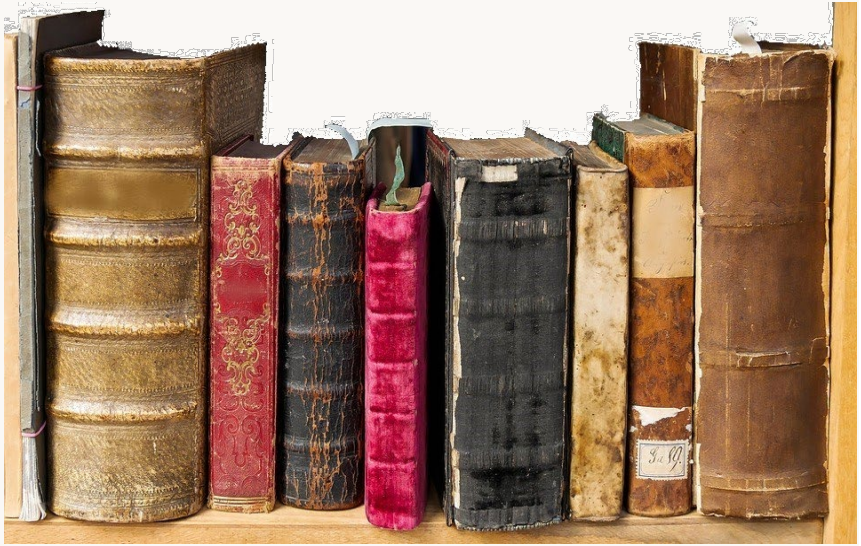

Hadis ilmi;

- Müslüman kimliğinin oluşmasını ve korunmasını sağlar.
- İnsan düşüncesini ve hayatını hurafelerden arındırır.
- Peygamberimizin sözlerine ve davranışlarına dair bilgileri aktarırken dikkat edilmesi gereken kurallar ortaya koyar.

- **İslam dininin temel kaynakları nelerdir?**

2. Hadis İlminin Diğer İslami İlimler ile İlişkisi

İslamî ilimlerde bilginin başlıca iki kaynağı vardır:

- Kur'an-ı Kerim
- Sünnet

Hadis ilmi, diğer İslamî ilimler için kaynak olma özelliği taşıdığı gibi yöntem bakımından da diğer İslamî ilimler üzerinde etkili olmuştur.

Hadis ilmi ile ilişkisi olan diğer İslami ilimler

- Tefsir
- Fıkıh
- Akaid ve Kelam
- Siyer ve İslam Tarihi
- Dil Bilimleri

Hadis-Tefsir İlişkisi

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'i sevgili Peygamberimiz aracılığıyla bize ulaştırmıştır.

Peygamber Efendimiz bize Kur'an-ı Kerim'i okuyarak öğrettiği gibi aynı zamanda ayetlerin anlamlarını da açıklamıştır.

Kur'an-ı Kerim'in ilk müfessiri Peygamber Efendimizdir.

Hadis-Tefsir İlişkisi

Peygamber Efendimizin sözleriyle ve davranışlarıyla Kur'an-ı Kerim'i nasıl tefsir ettiğini Hadis-i şerifler vasıtasıyla öğrenebiliriz.

Tefsir ve Hadis ilimleri her zaman sıkı bir bilgi alışverişi içinde olmuştur. Nitekim tefsir kitaplarının bir bölümünü rivayet tefsirleri oluşturmaktadır.

Hadis-Fıkıh İlişkisi

İslam fıkhında ibadetlerden sosyal hayata varıncaya kadar pek çok hüküm Kur'an ayetlerine ve Peygamberimizin hadislerine dayalı olarak belirlenmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de Resulullah'ın "kanun koyucu" olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Fıkıh ilmi, Peygamberimizin hayatı ve hadisleri ile doğrudan doğruya ilgilidir.

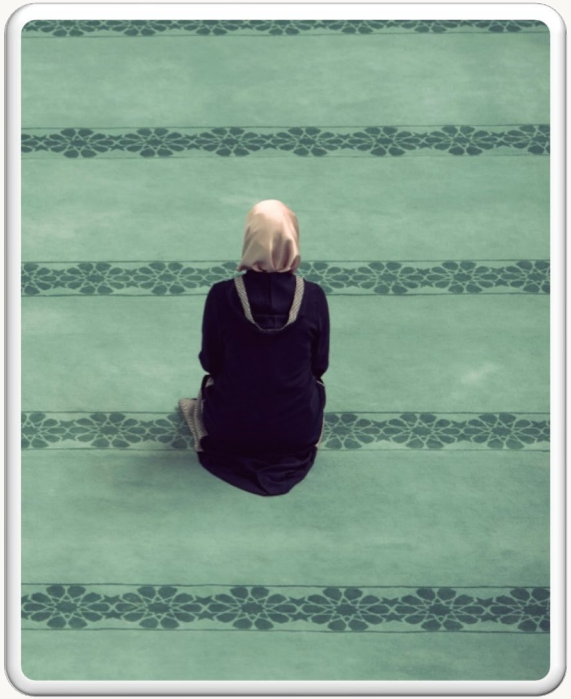

- **“Allah ve Resulü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mümin erkek ve hiçbir mümin kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resulüne karşı gelirse şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.”**

(Ahzâb suresi, 36. ayet)

Hadis-Akaid ve Kelam İlişkisi

- İslam inanç esaslarının tanıtılması ve savunulmasında Peygamber Efendimizin hayatının özellikle Mekke Dönemi'nin bilinmesi oldukça önemlidir.

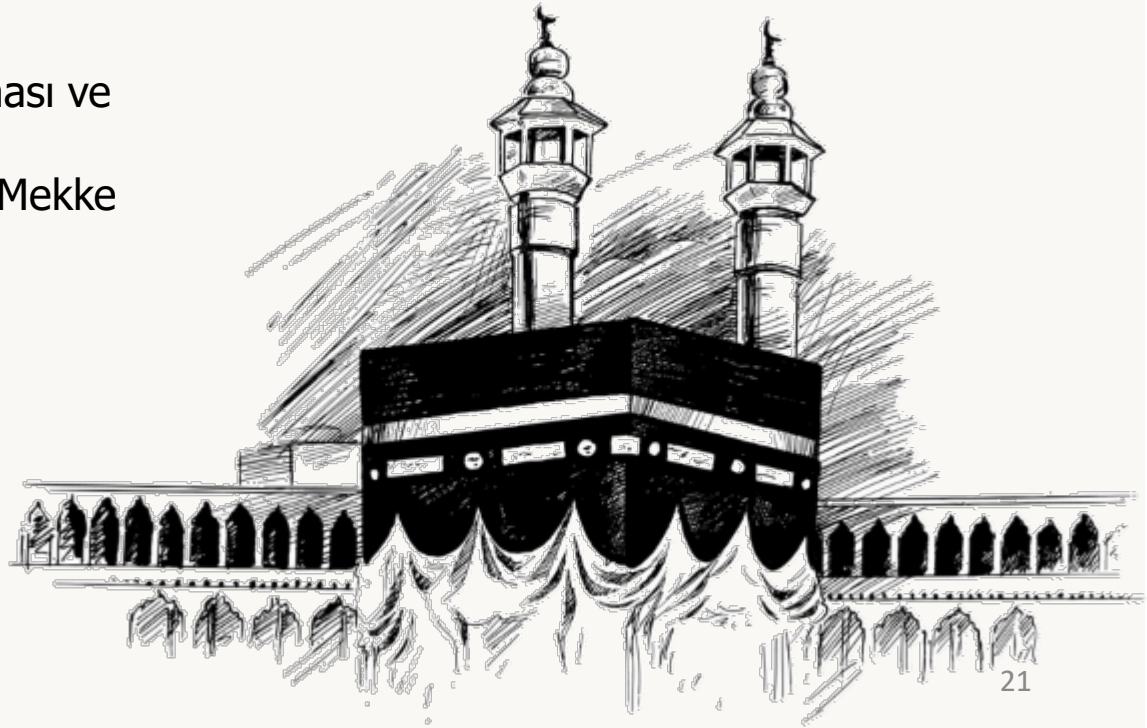

Kelam ilminin "kader inancı" gibi bazı tartışmalı konularında Peygamberimizin hadisleri hakem rolünü üstlenmektedir.

Hadis kaynaklarının birçoğunda İman bölümü yer almıştır.

İman ile ilgili konularda çok sayıda hadis delil gösterilmiştir.

Hadis-Siyer İlişkisi

- Konu bakımından hadis ve siyer ilimleri birbirine çok yakındır.
- Her iki ilim dalının ortak hedefi, Peygamber Efendimizi tanımaktır.
- Siyer ilmi, İslam tarihinin başlangıcı ile ilgilidir.
- Siyer ve İslam tarihinde Peygamber Efendimizin hayatı özellikle kronolojik sırayla incelenir.

Hadisleri anlayabilmek ve doğru yorumlayabilmek için siyer ve İslam tarihinin tespit ettiği kronoloji oldukça önemlidir.
Siyer ve hadis ilimleri birbirine her zaman ihtiyaç duyar ve birbirini tamamlar.
Peygamber Efendimizin şahsiyetini tanımak için de hadislerde yer alan bilgiler çok kıymetlidir.

Hadis-Dil Bilim İlişkisi

Peygamber Efendimiz Arap diline birçok yönden hâkimdi.

Arapçanın farklı lehçelerini bilir, konuşurken edebi bir dil kullanırdı.

Konuşmalarında benzetmelere, örneklere, mecazi ifadelere ve edebî sanatlara yer verirdi.

Hadis-i şeriflerden, Arap dilinin inceliklerine dair pek çok detay öğrenebiliriz.

- **Peygamber Efendimizi niçin tanımalıyız?**

3. Hadis İlminin Temel Kavramları

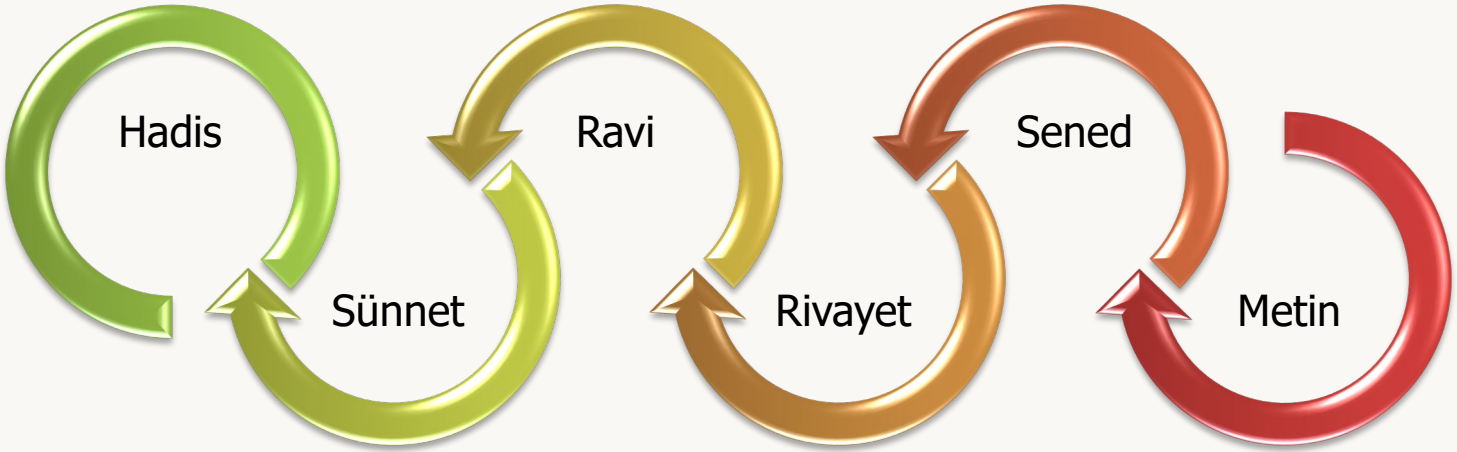

3.1. Hadis

- **Hadis;** Peygamber Efendimizin sözlerinin, fiillerinin, onaylarının, ahlakının ve fiziksel özelliklerinin anlatıldığı metinlerdir.

- Üç gruba ayrılır:

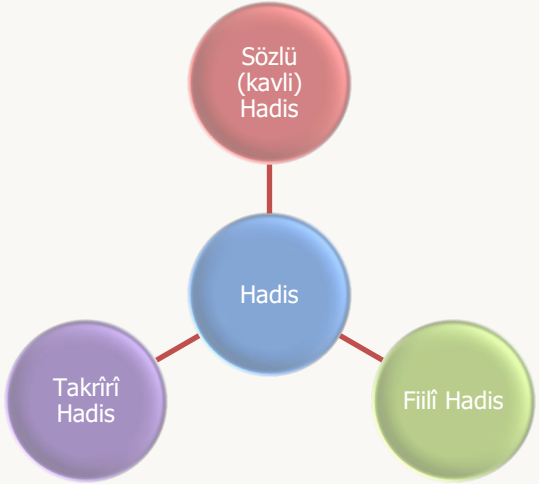

Sözlü (kavli) Hadis

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى..."

- Peygamber Efendimizin sözlerinin aktarıldığı hadislere **sözlü (kavli) hadis** denir.
- İnanç esasları, kıyamet alametleri, geçmiş peygamberlerin hayatları, Peygamberimizin duaları, emir ve yasakları, kendisine sorulan sorulara verdiği cevapların hepsi sözlü (kavli) hadise girer.

Fiilî Hadis

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: "كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَمِلَ عَمَلاً أَثْبَتَهُ"

- Peygamber Efendimizin fiillerinin (davranışlarının) aktarıldığı hadislere **fiilî hadis** denir.
- Sahabiler, Allah'ın Elçisini dikkatle izlemiş, onun ibadet hayatından sosyal hayatına kadar davranışlarının nasıl olduğunu anlatmışlardır.

Takrîrî Hadis

- Peygamber Efendimizin onaylarının aktarıldığı hadislere **takrîrî hadis** denir.
- Takrîrî hadisler aslında Peygamberimizin söylediği ifadeler olmayıp çevresindeki Müslümanların söz ve davranışlarının anlatıldığı hadislerdir.
- Peygamber Efendimiz ashabının bu söz ve davranışlarını susarak, gülümseyerek ya da tebrik ederek onaylamıştır.

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْفَجْرَ فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِسَاءٌ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ

Fiilî hadis

- Bu hadis-i şerifin birinci kısmında Peygamber Efendimizin sabah namazını cemaatle kıldırdığı anlatılmıştır. Bu kısım fiilî hadistir.

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي الْفَجْرَ

فَيَشْهَدُ مَعَهُ نِسَاءٌ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ

- Hadisin ikinci kısmında Hz. Aişe, kadınların da sabah namazında cemaate katıldığını aktarmıştır.
- Öyle anlaşılıyor ki Peygamber Efendimiz kadınların sabah namazını kılmak için mescide gelmelerine izin vermiş, onların bu davranışını onaylamıştır.

Peygamberimizin fiziksel ve ahlaki özelliklerinin anlatıldığı hadislere **şemâil hadisleri** denir.

Şemâil hadislerinin yazılı olduğu sanat eseri levhalara **hilye** denir.

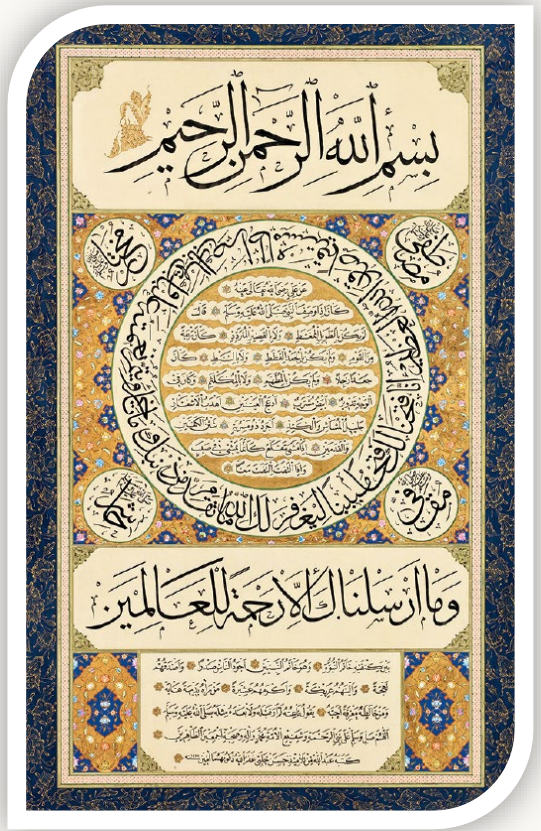

3.2. Sünnet

Sünnet; sözlükte yol, gidişat, kanun, hayat tarzı demektir.

Terim olarak ise Peygamber Efendimizin yaşam biçimi anlamına gelir.

Hadis ile sünnetin kapsamları konusunda farklı görüşler bulunmakla beraber hadis âlimleri bu iki terimi eş anlamlı kabul etmiştir.

Her iki kavram da Resulullah'ın söz, fiil ve takrirleri için kullanılmıştır.

Biliyor musunuz?

- Hadisleri tespit, nakil ve anlamaya yönelik ilim dalına **Hadis ilmi** denilmiştir.

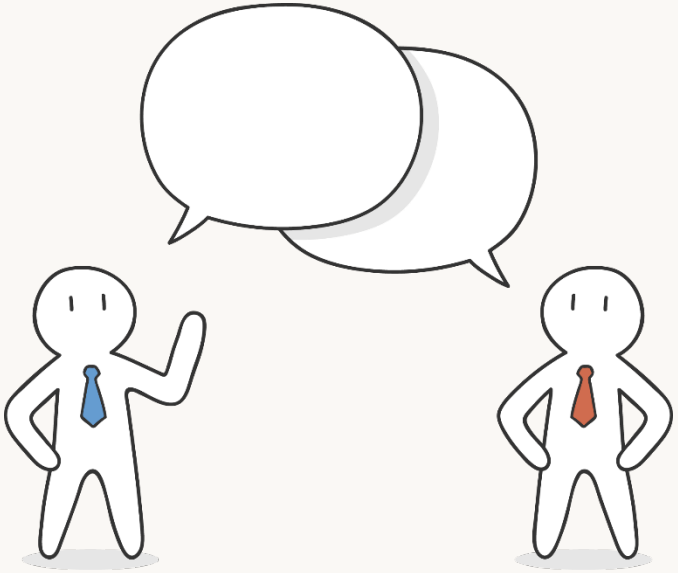

Sünnet terimine hadisçilerin ve fıkıhçıların verdiği anlamlar birbirinden farklıdır.

Fıkıh âlimleri sünneti, farz veya vacip derecesinde olmaksızın yapılması dinen istenen fiiller, diye tarif ederler.

Mesela "Kuşluk namazı kılmak sünnettir." cümlesinde sünnet kelimesi, "farz olmayan ancak Peygamber Efendimiz tarafından yapıldığı için sevap kazandıran ibadet" anlamında kullanılmıştır.

3.3. Rivayet-Ravi

Rivayet, bir haberi aktarmak anlamına gelir.

Rivayet sözlü olabileceği gibi onu yazmak ve bu yazılı metni aktarmak şeklinde de olabilir.

Peygamber Efendimizin sünneti, sahabiler tarafından rivayet edilmeye başlanmıştır.

Hadis ilmi rivayete dayalı bir ilimdir. Bir diğer deyişle tarih ilmi gibi nakilci bir yönteme sahiptir.

Rivayet esnasında dikkat edilmesi gereken birtakım ilkeler bulunur.

Hadisi rivayet eden kişiye **ravi** denir.

Hadis nakleden ravide de birçok özellik aranmaktadır.

Her ravinin naklettiği haber, güvenilir ve sağlam kabul edilmez.

Ancak gerekli şartlara sahip olan ravinin rivayet ettiği habere güvenilebilir.

3.4. Sened-İsnad

Hadisi rivayet eden ravilerin isim zincirine **sened** denir.

Ravi veya ravileri anarak hadis metnini ilk söyleyenine ulaştırmaya **isnad** denir.

Sened ve isnad kelimeleri birbirinin yerine de kullanılabilir.

- Sened, hadisin bize hangi raviler aracılığıyla ulaştığını gösteren belgedir.
- Her hadisin başında mutlaka bir sened yer alır.
- Sened, güncel ifadesiyle kaynak göstermek anlamındadır.
- Senedsiz hadis rivayet etmek, belgesiz bilgi aktarmak gibidir.
- Senedi olmayan bir rivayet yok hükmündedir.
- Senedsiz rivayetler "asılsız haber" kabul edilir, dinî ve ilmî bir değer taşımaz.

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلاَءِ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ بُرَيْدٍ، عَنْ أَبِى بُرْدَةَ، عَنْ أَبِى مُوسَى رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

- Bir hadisi senediyle okuduğumuzda, o hadisin Peygamber Efendimizden elimizdeki kitaba ulaşıncaya kadar kimler vasıtasıyla ve nasıl aktarıldığını öğreniriz.
- Bu yönüyle sened, elimizdeki hadisin kimlik belgesi gibidir.

01

Bir hadisin güvenilir olup olmadığı öncelikle senedine bakılarak tespit edilir.

02

Sened ne kadar güvenilir ravilerden meydana geliyorsa hadis de o kadar güvenilir bir hadis kabul edilir.

04

Bir yerde hadis naklettiğimiz zaman mutlaka hadisi okuduğumuz kaynak eserin ismini belirtmeliyiz.

03

Bugün bizler hadis okurken, hadisleri senedleriyle aktaran kitapları ya da bu kitapları kaynak gösteren eserleri tercih etmeliyiz.

- Hadislerin senedle aktarıldığı güvenilir kaynaklardan bazıları;

Muvatta

Sahih-i Buhârî

Sahih-i Müslim

Şerhu Meani'l-Asar

3.5. Metin

« اَلْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا »

- **Metin**, isnaddan sonra okunan ve Peygamberimizin (s.a.v.) söz, fiil ya da onayını anlatan bölümdür.
- Hadisin asıl kısmı metindir.

Hadisin nasıl anlaşılması ve yorumlanması gerektiği,

hayatımıza ne şekilde aktarılabileceği,

hadisten hareketle hangi sonuçlara ulaşılacağı

metin üzerinde yapılan çalışmalar ile tespit edilmiştir.

- Örnek bir hadis üzerinden hadisin sened ve metnini inceleyelim:

حَدَّثَنِي مَالِكٌ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

Hadisin Senedi

«إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ»

Hadisin Metni

- Hadis metninden önce gördüğümüz isim zinciri, bu hadisin senedidir. Bu sened, okuduğumuz hadisin İmam Mâlik'in el-Muvatta' adlı hadis kitabına hangi raviler aracılığıyla ulaştığını göstermektedir.

حَدَّثَنِى مَالِكٌ،عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِي،عَنْ أَبِى سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

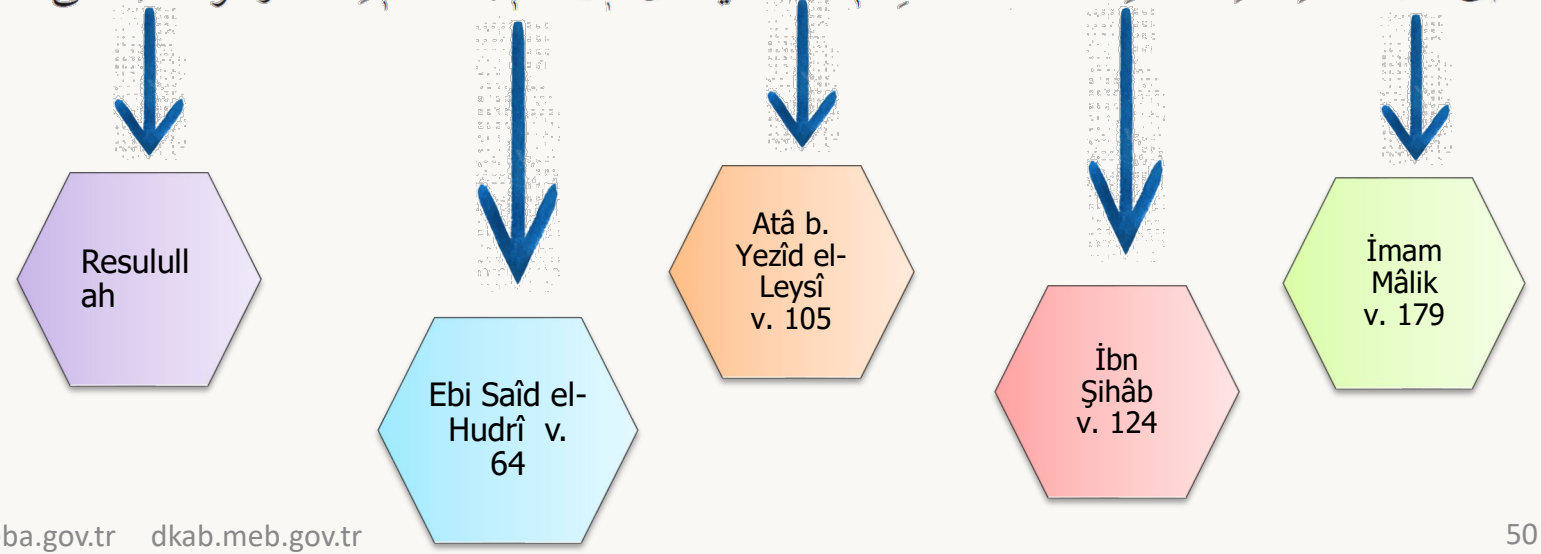

Hadisin Metni

«إِذَا سَمِعْتُمُ النِّدَاءَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ الْمُؤَذِّنُ»

"Ezanı işittiğiniz zaman, müezzinin söylediklerinin aynısını siz de söyleyin."

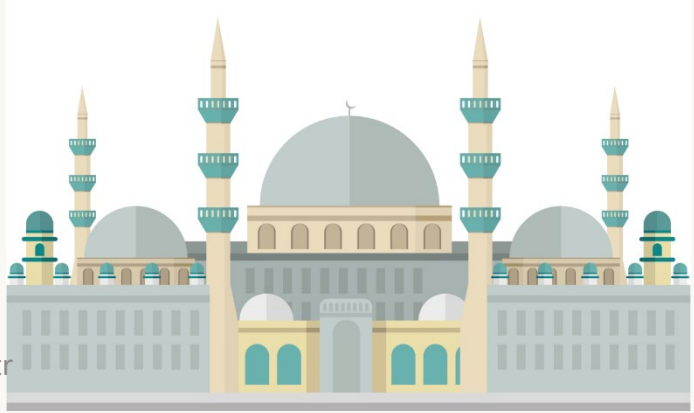

- **Peygamber Efendimizin söz ve davranışlarını öğrenmemizde hadis kaynaklarımızın rolü nedir?**

4. İman ve Salih Amellerle İlgili Hadis Metinleri

1

عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

«ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا»

Abbâs b. Abdülmuttalib'den rivayet edildiğine göre o, Resulullah'ı şöyle buyurur-ken dinlemiştir:

"Allah'ı Rab, İslam'ı din, Muhammed'i Peygamber olarak benimseyip onlardan râzı olan kimse imânın tadını tatmıştır."

(Müslim, Îmân, 56; Ayrıca bk. Tirmizî, Îmân, 10.)

2

عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الثَّقَفِى قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، قُلْ لِى فِى الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ، قَالَ: « قُلْ اٰمَنْتُ بِاللهِ، فَاسْتَقِمْ »

Ashab-ı kirâmdan Süfyân b. Abdullah es-Sekafî'den nakledildiğine göre o şöyle dedi: Resulüllah'a dedim ki:

"Ey Allah'ın Resulü! Bana İslam'ı tanıtacak öyle bir şey söyle ki, senden duyduğum bu sözden sonra bir başkasına sorma ihtiyacı duymayayım." Bunun üzerine Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah'a inandım de, (sonra da) dosdoğru ol!"

(Müslim, Îmân, 62.)

3

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

« مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ، وَأَبْغَضَ لِلَّهِ، وَأَعْطَى لِلَّهِ، وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ »

Ebu Ümâme'nin rivayet ettiğine göre Resulullah şöyle buyurdu:

"(Sevdiğini) Allah için seven, (kızdığına) Allah için kızan, (verdiğini) Allah için veren ve (vermediğini) Allah için vermeyen mü'min, imanını kemâle erdirmiştir."

(Ebu Dâvûd, Sünnet, 15.)

4

عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

« اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ »

Abdullah b. Amr'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Nebî şöyle buyurmuştur:

"(İyi) Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların emin olduğu kişidir."

(Buhârî, Îmân 4, 5; Rikâk 26; Ayrıca bk. Müslim, Îmân, 64-65.)

5

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ:

« وَالَّذِى نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِى أَحَدٌ مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِىٌّ، وَلَا نَصْرَانِىٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ، إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ »

Ebu Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Muhammed'in canı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bu ümmetten her kim –Yahudi olsun, Hristiyan olsun - beni işitir, sonra da bana gönderilenlere inanmadan ölecek olursa mutlaka cehennem ehlinden olacaktır."

(Müslim, Îmân, 240.)

6

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

« أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهَرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ: ذٰلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ، قَالُوا: لاَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا، قَالَ: فَذٰلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الخَمْسِ، يَمْحُو اللهُ بِهِ الْخَطَايَا »

Ebu Hüreyre'den nakledilir ki, o Resulullah'ı (s.a.v.) ashaba hitaben şöyle buyururken işitmiştir:

"Ne dersiniz, birinizin evinin önünde günde beş kez yıkandığı bir dere olsa, o kişide kirden pastan bir iz kalır mı?" Ashab da:

"Hayır, onda kirden pastan hiçbir iz kalmaz" dediler. Bunun üzerine Efendimiz şöyle buyurmuştur: "İşte beş vakit namaz da böyledir. Allah, beş vakit namaz sebebiyle hataları temizler."

(Buhârî, Mevâkît, 6; Ayrıca bk. Müslim, Mesâcid, 283.)

7

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

« مَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ »

Ebu Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Amelinin geri bıraktığı kişiyi soyu sopu ileri götüremez."

(Ebu Dâvûd, İlim, 1; Ayrıca bk. Tirmizî, Kur'an, 10; İbn Mâce, Mukaddime, 17; Dârimî, Mukaddime, 32.)

Hadis ilmi ile ilgili ana kavramlar, Arapça ve Türkçe dillerinde yazılmış Hadis Usulü eserlerinde detaylı olarak tanıtılmıştır. Bu tür eserlere örnek olarak aşağıdaki kitapları inceleyebiliriz:

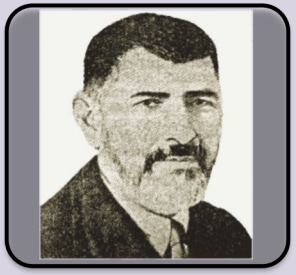

Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarih Tercemesi ve Ahmet Naim Bey - Tecrid Mukaddimesi

Bu eser verdiği bilgiler dolayısıyla alanında hala en önemli kaynak olarak kabul edilmektedir.

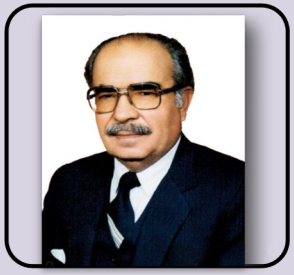

Talat KOÇYİĞİT- Hadis Usûlü

İlahiyat Fakülteleri düzeyinde hadis usulü konularını inceleyen

ve akademik anlamda hadis usulü ile ilgili ilk kitaptır.

İsmail Lütfü ÇAKAN- Hadis Usûlü

Eser; şekil ve örneklerle hadis usulü konularına görsellik ve pratiklik kazandırmış ve 6. bölümünde hadis okuma ve okutma yöntemini uygulamalı olarak göstermiştir.

Hayrettin KARAMAN- Hadis Usûlü

1950'lerden sonra faaliyete geçen orta seviyedeki dinî eğitim ve öğretim kurumları olan İmam-Hatip Liselerinde uzunca bir süre ders kitabı okutulmuştur.

Ali YARDIM- Hadis I-II

Bu eser; Hadis usulü, hadis tarihi, hadis kaynakları ve ilimleri hakkında detaylı bilgiler sunmaktadır. Ayrıca kitabın sonunda kronolojik olarak muhaddislerin isimlerine yer verilmiştir.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Hadis, Müslümanlar için neden önemlidir?
2. Hadis ilminin diğer İslamî ilimler ile ilişkisini kısaca açıklayınız.
3. Hadis ilminin temel kavramları nelerdir? Sıralayınız.
4. Hadis ve sünnet terimlerini açıklayınız.
5. Hadis ilminde sened niçin önemlidir?

Cevaplayalım

1. Müslüman ilim adamları, hadisleri her zaman senedle öğrenmeye ve senedle aktarmaya gayret etmişlerdir. Bunun gerekçeleri arasında;

I. Bir hadisin güvenilir olup olmadığını tespit etmek
II. Peygamber Efendimiz hakkında güvenilir bilgi elde edebilmek
III. Hadisin bize hangi raviler aracılığıyla ulaştığını göstermek

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I
B) I-II
C) II-III
D) I-III
E) I-II-III

3. Abdullah b. Ömer - Allah (c.c.) kendisinden ve babasından razı olsun - şöyle demiştir: Nebî altın yüzük taktı. Onu gören ashab da altın yüzük taktılar. Bir gün Efendimiz: "Ben bir altın yüzük edinmiştim" dedi ve yüzüğü çıkardı sonra şöyle buyurdu: "Bundan böyle onu asla takmayacağım." Bunun üzerine ashab da (altın) yüzüklerini (bir daha takmamak üzere) çıkardılar.

(Buhârî, İ'tisâm, 4.)

Verilen hadis metni, hadis çeşitlerinden hangisi/hangilerinin kapsamında değerlendirilebilir?

A) Kavli
B) Takrîrî
C) Kavli – Fiilî
D) Kavlî – Fiilî – Takrîrî
E) Fiilî – Takrîrî – Ahlakî

3. "İman altmış küsûr veya yetmiş küsûr (şubedir). Bu şubelerin en üstünü 'Allah'tan başka ilâh yoktur' demek; en zayıfı ise eziyet veren şeyleri yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imanın bir bölümüdür."

(Müslim, Îmân, 58.)

Bu hadisten hareketle aşağıdaki yorumlardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) İman sadece dil ile ifade edilmelidir.
B) Güzel ameller imandan birer parçadır.
C) Utanma duygusu, imanın bir şubesidir.
D) İman, insan davranışlarında ortaya çıkar.
E) İmanın sözlü ifadesi "Allah'tan başka ilâh yoktur." demektir.

4. "İman edenler ve imanlarına zulüm bulaştırmayanlar, işte onlar güven içindedir ve doğru yolu bulan onlardır." (En'âm suresi, 82. ayet.) ayeti nazil olunca sahabiler "Hangimiz kendine zulmetmez ki?" diyerek üzüldüler. Resul-i Ekrem Efendimiz onlara ayeti yanlış anladıklarını, 'imanlarına zulüm bulaştırmayanlar' ifadesinin 'Allah'a (c.c.) ortak koşmayanlar' anlamına geldiğini söyledi ve: "Lokman'ın oğluna 'Yavrum, Allah'a ortak koşma. Çünkü şirk büyük zulümdür. (Lokman suresi, 13. ayet.) diye öğüt verdiğini hiç duymadınız mı?" buyurdu.

(Buhârî, Îmân, 23.)

Yukarıda verilen bilgi, hadis ilminin hangi ilim dalı ile ilişkisini gösteren bir örnektir?

A) Fıkıh
B) Siyer
C) Tefsir
D) Kelam
E) Dil Bilim

5. Hadis ilmi, Peygamber Efendimizi tanımayı ve anlamayı amaçlayan bir ilimdir. (I) Bu nedenle onun hakkında doğru bilgi edinilmesine büyük özen gösterir. (II) Gerçekte Resul-i Ekrem'in sözü olmayan herhangi bir cümlenin onun tarafından söylenmiş gibi aktarılmasına izin verir. (III) Peygamberimizin (s.a.v.) gerçekten söyledikleri ile söylemediği halde o söylemiş gibi gösterilen sözleri karıştırır. (IV) Allah'ın Resulü'ne ait olmayan bir davranışın, onun tarafından yapılmış gibi anlatılmasını sağlar. (V)

Yukarıdaki metinde numaralandırılmış hangi cümleden itibaren <u>yanlış bilgi</u> verilmeye başlanmıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU, Hatice Büşra PAKSOY,
Dilek MENKÜÇ

Redaksiyon

Suna AKKURT, Hüseyin KAZAN

Tasarım ve Düzenleme

Faize ULUSOY, Öznur ÖZDEMİR

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Tüm hakları Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne aittir.
Bu materyalin hazırlanmasında DOGM ders kitapları temel alınmıştır.